

110 éve született a nemzeti energetika atyja

Présház Hírportál, 2018. december 26.

<https://preshaztarsasag.wixsite.com/preshaz/mesterdi>

Karácsony havában, 1908. december 22-én született Lévai András gépészmérnök, műegyetemi professzor, akadémikus, mérnökgenerációk tanítója és nevelője, a magyar villamosenergia-rendszer második világháború utáni újjászervezésének és fejlesztésének vezéralakja. Az Energiapolitika 2000 Társulat honlapján az olvasható, hogy **Lévai professzor szellemi örökösének tartják magukat. Járosi Mártont, a társulat elnökét, Lévai tanítványt kérdeztük.**

Ki volt ő és mi az örökség?

Professzorunk Erdély szülötte volt, aki hitte, hogy a Gondviselés nélkül már nem létezne ez az ország. Halála előtt két évvel, virágba borult kertjére tekintve, a következőket mondta közeli tanítványainak: „a földi megsemmisülés felé haladva tisztán látom, hogy addig van magyar jövő, amíg vannak, akik áldozatok árán, ellenállás esetén is képviselik az erkölcs és az igazság szellemét. Csak így lehet a tehetséget a nemzet, a közösség javára fordítani, a nép jólétét szolgálni. Aki így végzi munkáját, az hagy olyan nyomot, amely az örökkévalóság felé mutatja az utat. Erdély jó példáját adja annak, hogyan kell küzdeni reménytelen helyzetekben. Most is megújulásra van szükség, az segíthet. Soha ne adjátok fel!” Ez a hit és a szolgálat volt életének meghatározó vezérlő eleme. Ezt igyekezett tanítványainak is átadni. Egész életét a magyar nemzeti energetika szolgálatába állította. Egyik utolsó írásában vallotta: „Hosszú szakmai pályafutásom alatt magam is mindig a nemzet szolgálatát és az ország érdekeit tartottam elsődlegesnek és a legfontosabbnak.”

Hogyan érvényesítette ezt a szellemiséget a gyakorlati mérnöki munkában?

Műveinek hosszú a sora: a hazai erőművek, a villamos energia- és távhő rendszerek tervezése és szervezése, egyetemi oktatásszervezés, előadások, jegyzetek és könyvek, a tanreaktor, tudományos tanulmányok, az atomenergetika meghonosítása. Mindezekben meghatározó volt a nemzetgazdasági, röviden szólva a nemzeti, műszaki-gazdasági szemlélete, ezt nevezzük „Lévai-iskolának”. Ennek lényege a legkisebb költség elvének következetes alkalmazása, amelynek eredményeként az energetika közszolgáltatás a fogyasztóknak, vagyis a közösségnek, a legolcsóbb energiaszolgáltatást nyújtja.

Ez éppen az ellenkezője annak, ami az energetikai rabló privatizációban és azt követően az energetikai szolgáltatások liberalizálásában történt. Hogyan lehetséges ez?

Erre a kérdésre Lévai professzor úr a szerkesztő úrnak már 22 éve válaszolt, a vele készített interjúban. A Magyar Nemzet 1996. december 28-i számában megjelent interjúban ezt olvashatjuk: „Az eddig egységes energia-rendszer... jól működött. Az egységet most szétdarabolták a külföldi partnerek között. Az áramtermelés és a fogyasztás mindenkori optimuma nem lesz úgy elérhető, mint az egységes rendszerben volt. az áram és a távhő emiatt is drágább lesz. Ha kiszorulunk a saját energiapiacunkról, s nem leszünk az erőműépítés szereplői, nemcsak az ellátás biztonsága kerül veszélybe, hanem kimúlás fenyegeti a korábban világszínvonalú magyar erőművi gépgyártó ipart is.” Ezért határozottan ellenezte a villamosenergia-ipar privatizációját, haláláig segítette a privatizáció ellen fellépő tanítványait. Egyik utolsó írásában ez áll: „azokkal a volt tanítványaimmal értek egyet, akik a ténylegesen végrehajtott, kiárusítást eredményező privatizációt elhibázottnak tartják.” Élete alkonyán is a magyar energetika sorskérdései foglalkoztatták. Gyengülő és fáradó testén is átsugárzó szellemi erővel figyelmeztetett, hogy „A hazai energetika az 1990-es évek második felében rossz irányba fordult.” Igazi közéleti felelősséggel követte az eseményeket, és ha tehette megszólalt, haláláig igyekezett a hazai energetikát jobb irányba fordítani. Vallotta, hogy a szakmai mérnöki tudásnak és a közszolgáltatásoknak is a közösséget kell szolgálni. „A közjó szolgálata a legfőbb törvény!”, az energetikában is — summázta a Lévai-iskola politikai üzenetét.

A szakmai tudományos tevékenység összeegyeztethető a politizálással?

Egész életében igyekezett távol tartania magát a napi politikától, szakmai tekintélye biztosította számára, hogy a múlt század ötvenes, hatvanas éveiben is elismert, meghatározó személyisége lehetett az energetika építésének. Ezt az is segítette, hogy az akkori központosító politikai ideológiával egybeesett az együttműködő villamosenergia-rendszer műszaki-gazdasági szervezési elve. Így vált a nemzeti közösségi összetartozás egyik fizikai létrehozása (építése és működtetése) az irányításával felnövő magyar energetikus nemzedék szocializációjának, identitásának részévé. Ezt alapozta, erősítette a Lévai iskola. Ebből táplálkozott később a privatizáció elleni fellépés, a ragaszkodás a közösségi fizikai/szellemi tulajdonunkhoz. az 1990-es évek második felében. Ekkor is példát mutatott. Erkölcsi kötelességének tartotta szembeszállni a privatizációs politika megvalósítóival és kiszolgálóival. Közről ismertük megegyezésre, az ellentétek elsimítására, kiegyenlítésére törekvő személyiségét; élete végén azonban egy új oldaláról is megmutatkozott. Igazi értelmiségiként, közössége érdekeinek védelmében mindvégig hű marad nemzetéhez. Még „politizálást” is vállalt a nemzet nyilvánossága elé való kiállításával. A liberalizációs irányzat sajnos átmenetileg felülkerekedett a közösségi szemléleten egész Európában és hazánkban is. 2010 után azonban sikerült visszatérnünk az energetikában is a közösségi, nemzeti érdek elsődlegességéhez. Örülne, ha látná, hogy 2010-től a kormány újból nemzeti érdekű energiapolitikát folytat. Fontos, hogy ezt a visszaszerzett tulajdont és szellemiséget a magyar (energia)politikában megszilárdítsuk, megőrizzük.

Van-e üzenete Lévai professzor életművének a mai energiapolitikában?

A Lévai iskola szerint az ellátás biztonság érdekében a hazai villanyszükséglet biztosításához szükséges beépített kapacitásnak, megfelelő tartalékkal, nemzeti tulajdonban/rendelkezésben kell lennie. Vagyis villanyimportra nem szabad tartósan berendezkedni. Sajnos a megújuló energiatermelés értékelésénél nem érvényesül az az alapelv sem, amely szerint a különböző erőmű típusokat a folyamatosan működtethető (alap)erőművek teljesítményéhez viszonyítva kell értékelni. Már 1955-ben felvetette a hazai atomerőmű építés szükségességét. „Nem titok, hogy hazánk kifejezetten energiaszegény ország és az új energiaforrás hasznosítása létkérdés.” Ezért hozta létre a hazai erőművi atomenergetikát. De nemcsak a villany miatt. Ennél sokkal messzebbre látott. Az atomenergetikára szerinte azért is szükség van, „hogy a nagy múltú és kiváló kvalitásokkal rendelkező magyar műszaki értelmiséget ... bekapcsolhassuk az atomkultúra műszaki területére, egy olyan területre, amely a következő évtizedekben világszerte viszonylag legalább olyan fontosságra fog szert tenni, mint amilyen fontosságra tett szert a gőzgép feltalálása révén az energetikai gépgyártás a múlt évszázadban.”

Említette, hogy a hit és a szolgálat volt Professzor úr életének meghatározó vezérlő eleme.

Valóban, szakmai munkájának is vezérlő elve volt keresztény életvitele. „Minden időben áldjad az Istent és kérd őt, hogy útadat igazgassa”, olvasható a „Minden munkámat és keresztemet a Te dicsőségedre” címet viselő 1962. január 3-i naplóbejegyzésében. Közös felelősségünk, hogy ez a szellemisége tovább éljen a nemzet tudatában. Szükségünk van rá. Ezért szerkesztettem a centenáriumi megemlékezésre 2008-ban „A Lévai örökség és a magyar energetika” címet viselő kötetet, ami honlapunkon olvasható:

<https://www.enpol2000.hu/bemutakozunk/levai-oeroekseg>

A mi felelősségünk, hogy megőrizzük és tovább vigyük a lángot, Lévai professzor szellemi örökségét, energetikai iskolát alapító, nemzetet szolgáló lelkületét. Akkor elmondhatjuk majd mi is, amit 92. születésnapján mondott: „Amit tudtam, megtettem a magyar energetikáért.”